

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 180
אלול תשע"ה

חוקק של דלת של קש זווקא, או שמועיל גם אם יכול לעשות דלת יותר קלה, ובזמנינו אפשר לעשות דלת מחומרים יותר קלים כגון מקרטון או פולגל וכדומה, האם חז"ל אמרו שצריך שתהיה אפשרות של דלת כלשהי, וכיום שיש אפשרות לדלת קלה יותר, אפשר לעשות לחי חלש יותר. או שקבעו שיעור של חוקק לפי הדלת הקלה שהיתה בזמנם שהיא דלת של קש, וממילא גם בזמנינו צריך חוקק הראוי להעמיד דלת של קש, שיש לה משקל מסוים. עוד יש להסתפק באיזה רוחב של דלת מדובר, האם דלת קטנה כפי הראוי לפתח מינימלי שרחבו ד' טפחים לפחות, או שמא צריך דלת כפי רוחב פתח, והפתח ההוא היה לכל רוחב המתחם כעשרים מטרים או יותר, א"כ צריך שיהיה ראוי לדלת קש ארוכה כל כך [או לפחות כשיעור חצי מהפתח דלת אחת לכל צד].

יש להוסיף שברמ"א (סי' שס"ג ס"ז) כתב שאפשר לעשות לחי מטיח שעל הקיר, אם הוא בולט משהו (ע"ש במשנ"ב ס"ק כ"ו). ויש להקשות הרי טיח הוא דבר מתפורר וחלש, ואינו ראוי לחבר אליו דלת של קש. כתב המשנ"ב (ש"ע"צ שם ס"ק כ"ב) בשם תרומת הדשן שעל ידי הכותל שהסיד טחוי ומחוי עליו, נחשב חזק וראוי להעמיד דלת כלומר שלא צריך שיהיה אפשר לחבר את הדלת לטיח בפני עצמו, אלא מספיק שאפשר לחבר את הדלת לקיר שהטיח דבוק אליו. ולפ"ז יש לשאול גם בענייניו בלחי של קרטון שקשרו אותו עם חוטים לגדר, שיועיל מה שאפשר לחבר את הדלת לגדר. אבל בזה הורו רבני העירובים שדוקא בטיח שדבוק לקיר, נחשב כדבר אחד, והחיבור של דלת לקיר הוא חיבור ללחי. משא"כ בקרטון שקשור עם חוטים לגדר, אינו נעשה כדבר אחד, והחוטים והגדר רק מחזיקים את הלחי, וא"כ בציור כזה צריך שיהיה בלחי בפנ"ע יכולת להעמיד דלת.

לאחר הנידונים הנ"ל, הם התחילו יחד בעשיית התיקונים, ופגשו בעוד כמה הלכות שנוגעות לדברים שעשו. ובסופו של דבר האברך שמח שהתשלום ששילם אינו רק לתיקון העירוב, אלא גם עבור סיוור ושיעור בהלכות עירובין, עם שימוש מעשי מחכים במיוחד.

התנאים לכשרות לחי מסרט נייר דבק

כעין זה היתה אחת מהשאלות שהגיעו למוקד בשבועות האחרונים, מאברך שביקש לעשות צורת הפתח בחדר האמבטיה להפריד בין הכיור לאמבטיה, ע"י שידביק על הקרמיקות דבר נייר (סלוטייפ שקוף), וביקש לשמוע את פרטי ההלכות הנוגעות אליו. גם במקרה זה היו כמה הלכות שהיה צריך לדעת איך לשים את הדבק משום שצריך שהמשקוף יהיה מעל הלחיים, ואם העובי של הלחיים הוא פחות ממילימטר כעובי של דבק נייר, א"כ יש חשש גדול שכל משקוף שתחבר למעלה לא יגיע עד מעל הדבק. ולכן פתרון זה יכול להיות רק באופן שהקרמיקות בולטות מהקיר, ואז המשקוף שנמצא בתיקרה מעל גובה הקרמיקות, מגיע עד הקיר ובעצם ממשיך יותר מרוחב המקום של הקרמיקות, ואז אפשר לדעת שהדבק שהוא הלחי, נמצא מתחת המשקוף שעושה למעלה. וכן יש אפשרות שהדבק המשמש ללחי יהיה לכל גובה הקיר עד המשקוף, ויהיה מודבק בתחתית המשקוף, ולא רק על הקיר, ובפרט כאשר עושה גם את המשקוף מדבר נייר, יעשה אותו מיחידה אחת שממשיכה גם למשקוף וגם לצדדים שהם הלחיים. במצב כזה יש לנו ידיעה שהלחיים מתחברים מתחת המשקוף. [כמו"כ יש להקפיד שהסרט דבק יהיה בצורה ישרה עד למעלה, כדי שהמשקוף יהיה מכוון כנגד חלקו התחתון, מטעם זה צריך ג"כ שהדבק יהיה קצת רחב, כדי של יפסל מנטיה קטנה].

ולפי האמור לעיל יש בזה שאלה אם בכלל דבק יכול להיות כשר, הרי אינו ראוי להעמיד דלת של קש, ואי אפשר לחבר לו אף דלת קלה יותר, אבל בענין זה אמרו רבני העירובים שסרט דבק אפשר לדמותו לדברי התרומת הדשן והמשנ"ב בטיח, כיון שגם הדבק דבוק לקיר ממש, הרי זה כדבר אחד עם הקיר, וכיון שאפשר לחבר את הדלת אל הקיר המחזיק את הדבק, נחשב לחי שראוי להעמיד דלת.

מדף שמחובר מעל הלחי, וכשיש רווח בין המדף לקיר

דרך אגב היתה שאלה נוספת בענין עשיית צורת הפתח באמבטיה, שבאותו מקום שהוא רצה להדביק על הקיר את הדבק המשמש ללחי, היה

הדרישה ההלכתית בלחי שאינו רחב

בגליון הקודם עסקנו בדיני לחי צר, האם הוא כשר לכתחילה, ומה הם הדינים שצריכים להקפיד בו. והתבאר שהוא כשר אלא שיש בו שתי חסרונות שיכולים לפסול אותו, א. כיון שהוא צר קשה לכוון אותו תחת החוט באופן שלא יזוז ממנו, ובטעות קטנה או תזוזה קטנה יתכן שלא יהיה מכוון תחת החוט, וזה פוסל את כל העירוב. ב. אם החוט יתנדנד מעט ברוח, וזה דבר מצוי גם בחוט מתוח [אם הוא ארוך], הרי בנדנד יוצא אמצע החוט מכנגד רוחב הלחי, כי כאשר הוא צר כל דנדוד קטן גורם שיצא מכנגד העמודים והלחיים. משא"כ כשהלחי רחב מעט, כנהוג לעשותו ברוחב 30 ס"מ, והחוט קרוב לאמצע הלחי, א"כ גם בנדנד של עשר ס"מ עדיין אינו יוצא מבין הלחיים [ובאופן שהמשקוף מברזל, אין את החסרון הזה, כמבואר [שם]].

באותו יום שהוזכר בגליון הקודם שהבודק נסע לסדר עירובים למתחמים בצפון הארץ, הוא הגיע למתחם נוסף שהיו כמה משפחות, והמשכירי אמר להם שהיה שם אדמו"ר ששכר את הצימרים, והוא כבר עשה עירוב לחצר של המתחם, וזה מסודר. אחד מהאברכים הממשפחות שהגיעו באותו יום, למד מהגליונות שזה לא מספיק מחמת כמה סיבות, יתכן שהדברים שנעשו נשברו או נפלו. ויתכן שהיה רב חשוב שסמך על אחד מאנשיו שידאג לענין העירוב, והאיש עשה כפי הבנתו ללא ידיעת ההלכות. ועוד סיבות שאכ"מ. לכן האברך ביקש ממוקד העירוב שיבוא למקום. הבודק ובדק, והיו שם כמה דברים מעניינים בצורות הפתח, היה מקום אחד שהלחי נפל, ושני מקומות שלא היה בכלל, שכנראה הלחי שהיה נפל וגם נעלם. במקום אחר היה קרש צר קשור בחוטים, שזו מהמקום שכנגד החוט. וכן היו חוטים שהתרופפו והתנדנדו הרבה מאוד. ובין הדברים היה מקום שעשו בו פתרון יצירתי וחדש, שהעמידו מסגרת של חלון שבורה, באופן שצד אחד שוכב על האדמה, שעליו הניחו אבנים כדי לייצב אותו. והקרש של צידי החלון המחובר לו, עומד כעין עמוד קטן, שמעליו עובר חוט נמוך, שקשור למכונה מקולקלת שעומדת בצד. והנה במצב הזה החוט היה מעל הקרש שמשמש לעמוד, אבל הנדנדו של החוט שהיה ארכו כחמש עשרה מטר, [ולא היה מתוח, מחמת קשירתו למכונה], יצא הרבה מכנגד העמוד.

דין לבד ברווח בגובה הלחי

הבודק אמר דבר ראשון למתוח את החוט היטב ובנוסף לכך הוא מדד וראה שגובהו רק 90 ס"מ, אבל ביחד עם שפת המכונה שמעט ממנה נמצא כמה ס"מ מעליו, יוצא שיש שיעור מטר, ע"י לבד למכונה. הבודק הסתפק האם כוונת מי שעשה את הלחי היתה לסמוך על שיעור רח"ג, או שהמכונה תשלים את השיעור הנצרך. וכאן הסביר הבודק שיש בעיה לומר שהמכונה תשלים, כי אמנם בדיני מחיצה כל רווח פחות מג' טפחים נידון כסותם, מדין לבד (ש"ע סי' שס"ב ס"ח), אבל בדיני לחי כתב הפוסקים [ללמוד מדברי הגמ' עירובין דף יא], שלחי אינו חלק אינו כשר, משום שהוא כפתחי שימאי [פתח הרוס, שאינו כדרך הפתחים]. ולכן צריך שיהיה קרש שלם שמגיע עד גובה י' טפחים, ולא לצרף דברים אחרים כשנוצר בליטה או רוח ביניהם.

מסגרת חלון שבורה שהעמידו לשמש ללחי

בענין לחי מקרטון וגדר ראוי להעמיד דלת של קש

במקום אחד היה קרטון, שכנראה שימש ללחי, והבודק אמר לו שביאי לחי אחר, ולא ישתמש בקרטון ללחי. האברך התפלא ושאל מה הבעיה, הרי כנראה הקבוצה הנ"ל סברה שהוא כשר ללחי. האברך מיד תפס מעצמו, שאין ראייה מזה שמישהו עשה ממנו לחי, שהוא הכריע בשאלה ההלכתית שבו, ובכל זאת התקשה להבין מה הבעיה. והבודק נעצר והסביר לאברך מדוע יש לדון אם עירובין כשר. משום שבש"ע (סי' שס"ב ס"א) כתוב שהלחי צריך להיות חזק באופן שיוכל להעמיד דלת של קש, והרי חתיכת קרטון פתוח אינו יכול להעמיד דלת של קש. אמנם יש להסתפק האם צריך

שהוא יותר משיעור לבדו, נידון כסתום מדין עומד מרובה של הגובה. דין זה לומדים בשבוע זה במסגרת השיעורים השבועיים ברחבי הארץ, שהמשנ"ב (סי' שס"ב ס"ק נ') מאריך וכותב שיש בו כמה תנאים, שבמקרה זה יש לדון האם להתירם.

ארבעה יסודות בדין "עומד מרובה בערב"

- א. כותב המשנ"ב שאם יש מחיצה בגובה 4 טפחים ומעליה חור 4 טפחים, ומעליה המשך מחיצה של 2 טפחים, המחיצה פסולה. למרות שיש רוב מתוך 10, דהיינו 6 עומד (סגור בגדר) נגד 4 פרוץ, לא אומרים בזה דין עומד מרובה על הפרוץ, מפני שהחלק העליון של 2 מתבטל מדין "אתי אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה", [כיון שיש אור פרוץ יותר ממנו, מעליו ומלמטה ממנו, הרי הוא מתבטל ונעשה כמי שאינו].
- ב. אבל כותב החזו"א שאם מעל ה-2 יהיה המשך של קיר, הוא מונע את החיסרון של "אתי אוריא", כי אין שם אור.
- ג. אמנם כלפי דין עומד מרובה אי אפשר לצרף את העומד שמעל י טפחים מהקרקע, מפני שאין לו דין של מחיצה, ולכן אם יש גדר 3 טפחים, ומעליה חור 6 טפחים, ומעליה קיר 10 טפחים, אין בזה עומד מרובה, כי בתוך הי טפחים שלמטה יש רק 4 גדר, 6 פרוץ.
- ד. וכמו כן צריך שבסוף הי טפחים תהיה מחיצה, כדי שהעומד מרובה יגיע למחיצה, וגם כלפי זה לא מועיל שיש קיר מעל י טפחים. כגון אם הגדר שלמטה 6 טפחים, ומעליה חור 4 טפחים, ומעליו קיר 10 טפחים, כיון שכל הקיר העלון נמצא מעל י טפחים, ואין לו דין מחיצה, יוצא שהעומד מרובה מהגדר שלמטה שכביכול ממשיך כלפי מעלה, אינו נפגש במחיצה, וממילא המחיצה פסולה.

כיצד מחיצתו דין עומד מרובה לגובה

לפ"ז במקרה הנ"ל יש לחשב את כל הדינים יחד, כדי לדעת אם המחיצה כשרה, והדין יהיה תלוי בין חישוב לפי שיעור רח"נ לבין שיעור חזו"א. לפי שיעור חזו"א יוצא שיש גדר 4.5 טפחים, ומעליה פרוץ 4 טפחים, ומעל זה קיר 10 טפחים, שמתוכם רק 1.5 בתוך הי טפחים, וא"כ יש במחיצה זו רוב כנגד הפרוץ, דהיינו הגדר 4.5 שלמטה, נגד 4 פרוץ. וכן אין חיסרון של אתי אוריא לחלק העליון של 1.5, כי מעליו יש עוד 8 של קיר. וכן יש לעומד לפגוש במחיצה שהוא 1.5 העליונים. ולפ"ז המחיצה כשרה, ע"י "עומד מרובה בערב".

אבל לפי שיעור רח"נ, א"כ 4.5 ס"מ שלמטה יש קרוב לששה טפחים, ובפרוץ של 40 ס"מ יש חמשה טפחים, וכל הקיר שמעל זה הוא מעל י טפחים, וא"כ למרות שיש עומד מרובה על הפרוץ, מ"מ הוא לא פוגש בקיר שיש לו דין מחיצה, ולפ"ה המחיצה אינה כשרה. וצריך לסגור את הפרוץ עם גדר.

הנה במקרה זה למדנו נושא אחד בידינו עומד מרובה, עם יסודות הדינים מדברי המשנ"ב והחזו"א. כמה הוא מורכב ומחושב וכיצד יוצא מזה נפק"מ לדינא בין מידות הטפחים לשיטות השונות.

מגבית חדשה למען ישוב מבוקש

לאחר ההצלחה בס"ד במגבית למען תיקון אחד העירובים המבוקשים בצפון הארץ, אנו פועלים בשיתוף עם האחראי המקומי, להקמת העירוב ע"פ הדישיות ההלכתיות המקובלות בעירובים שכונתיים. רוב הדברים כבר נעשו, ואנו מקיים שבזמן הקרוב יושלם העירוב.

במקביל אנו פותחים במגבית חדשה עבור מקום שמתארחים בו מאות משפחות חרדיות מידי שנה. מדובר בתיקון שנצרך לחזור עליו פעמיים או שלוש בשנה, והמגבית קעת היא עבור פעמיים, שיועילו לטווח של חצי שנה או יותר. במגבית זו סכום היעד שלה נמוך יותר, ואנו מקוים להשלים אותה ולבצע את התיקון בהקדם האפשרי. כל מי שרוצה ליטול זכות זו לפני יום הדין, שיפנה אל מוקדי ההתרמה ברחבי הארץ, במכשירים של "קהילות" או "נדרים פלוס" בחיפוש "מוקד העירוב".

המגבית נערכת בצורה חדשה, ע"י קביעת יעד לסכום הנצרך, וכל תורם במכשירי ההתרמה, יורד באופן ישיר מהסכום הנקוב.

התורמים מאתיים ש"ח ומעלה, ישאירו טלפון, ויקבלו עידכון על מקום התיקון, ומתי הוא נעשה בפועל.

מצהו זו תעמוד לזכות כל התורמים, להתברך בבנים צדיקים תלמידי חכמים, וירוו נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם.

ההתרמה מתבצעת במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס"

בחיפוש "מוקד העירוב"

או במענה הטלפוני של מוקד 054-84-833-20

מדף המחובר לקיר, והיה מתחת המדף גובה מטר, שיעור שאפשר להעמיד שם לחי, אבל יש כאן בעיה אחרת שכתב המשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק ק"ב) שאם יש גג המפסיק בין הלחי לחוט, הוא פוסל את הלחי, כיון שכשרות הלחי של צורת הפתח היא משום שעי" דין גוד אסיק נחשב כאילו הלחי עולה עד החוט, ואם יש גג המפסיק בין הלחי לחוט הוא כביכול עוצר את הגוד אסיק, והלחי אינו מגיע עד החוט. וא"כ באופן שידביק את הלחי תחת המדף, הרי המדף הוא כגג המפסיק בין הלחי לחוט.

אבל שאל האברך שיש מעט רווח בין המדף לקיר, לערך חצי ס"מ [כמו כל מדף המחובר לקיר], וכיון שהעובי של הדבק הוא מועט כל כך, הוא יכול לעובר בין המדף לקיר, וא"כ נאמר שיש גוד אסיק ברווח הקטן הזה. והנה באמת המשנ"ב הביא בשם הט"ז שאם עושים חור בגג כנגד הלחי, אפשר לומר גוד אסיק דרך החור, והלחי יהיה כשר. אבל לשון המשנ"ב הוא שיעשו "נקב גדול", ולא התברר מהו השיעור של גדול, יש טוענים שצריך ג' טפחים בשיעור שלא יהיה לבדו בחור. לעומת זאת אחרים אומרים שאם יש שיעור כ"כ ברור של לבדו, המשנ"ב היה צריך לומר ג' טפחים, ולא סתם נקב גדול.

ולכן הם רוצים לומר שגם פחות מג' טפחים יכול להיות כשר, אם הוא גדול בעיני אדם, ולפ"ז כיון שהשיעור תלוי בעיני אדם, אין לו שיעור ברור כלל, כי הסתכלות בני אדם שונה זה מזה, וא"כ צ"ע מהו השיעור. ומ"מ באופן שמדובר ברווח קטן כל כך כדרך שיש בין מדף לקיר, אינו נחשב לנקב גדול, ואי אפשר לומר גוד אסיק במצב כזה.

האברך הוסיף ושאל אם כן מה הפתרון שלו, איך יוכל בכל זאת לעשות צורת הפתח באמבטיה, וכמובן זיקא במקום הזה, ובלי להזיז את המדף. המשיב אמר לו שלא לכל דבר יש פתרון, יש דברים שיש להם מחיר, ואי אפשר להשאיר את המדף ולעשות באותו מקום צורת הפתח שתהיה כשרה, ובכל זאת לאחר מחשבה הוא מצא פתרון גם לכך, שיעשה סרט דבק ארוך, שלא יסתיים מתחת המדף, אלא ימשיך אותו על הקיר, בין המדף לקיר עד שיעבור מעל המדף בשיעור מסוים, ואז אינו צריך דין גוד אסיק בסמוך למדף, כי הדבק עצמו ממשיך, וכאילו הוא עומד גבוה, ורק היכן שמסתיים מתחילים דין גוד אסיק, וזה כבר מעל המדף, ואין לו דבר שעוצר אותו. האברך שמח מאוד על הפתרון, ובפרט על הלימוד המקיף של הלכות רבות הנוגעות אל צורת הפתח אחת שביקש לעשות.

בדיקת הסוכות וההלכות המסתעפות מכך

בימים אלו הציבור כבר מתחיל להזמין את בדיקת הסוכות באמצעות מכשיר המדידה של מוקד העירוב, לדעת על מזגנים, מרזבים, גוננים וענפי עצים, הבולטים מעל לסוכה, לדעת אם הם מכסים מעל המקום הכשר ופוסלים את הסוכה. בשנים קודמות נערכו בדיקות בעשרות סוכות ברחבי העיר בני ברק, ככל שהדבר התפרסם, התרבו הפונים למוקד להזמין את הבדוק, עד שבקושי הצליחו לתת את המענה לכל הפונים. בשנה זו כבר היו כמה זריזים מקדימים שרצו לחסוך את הלחץ של הימים האחרונים, וביקשו שהבדוק יבוא אליהם כבר בימים אלו, לבדוק ולמדוד ולהכריע את דין הסוכה.

בדיקות אלו כרוכות גם בידע טכני של צורת המדידה, וגם בידעת הלכות רבות, בחישוב ההלכתי של הלכות סוכה, מספר הדפנות וגודל השטח הכשר, האם הוא כשר, והאם אפשר לצרף אליו מעט ע"י עשיית צורת הפתח, שילוב הלכות צורת הפתח הכתובות בהלכות עירובין, ופתרונות מעשיים ופרקטיים לעשיית צורת הפתח כשרה בתוך סוכה קטנה ומצומצמת. מעבר לכך הבדוק נדרש להשלכות שיש מכח לדיני חושן משפט, במקרים שהשכן שמעל על הסוכה הוציא מזגן, האם אפשר לחייב אותו להעביר את המזגן, ומי ישלם את העבודה. ואם השכן בנה על הגג עם אישור, והגגון שבולט עשרים סנטימטרים, ומשאיר את השכן שלמטה ללא סוכה כשרה, כיון שמראש רוחב הסוכה היה רק 70-80 ס"מ, וכעת גם זה לא נותר לו. כמובן שההכרעה ההלכתית מסורה לדיינים, והבדוק מאשר בכתב את נטויה המדידה. דברים אלו מרחיבים את פעילות מוקד העירוב, לסייע לציבור במגוון רב של הלכות, והיי רצון שנוזכה להורות כהלכה, ושלא ייצא מכשול ח"ו מתח"י.

הישוב דיני "עומד מרובה בערב"

באחת הסוכות שנבדקו בימים אלו, ביקש האברך שנבדוק גם את כשרות העירוב שבחצר. בחצר זו היו גדרות ברוב הצדדים, אבל בצד אחד היה נידון שאינו מצוי. בבנין הסמוך היה שכן שבנה תוספת של חדר שהגיע עד קצה החצר. הגדר עצמה שכנראה נהרסה במהלך הבניה לא הוחזרה, ונוצר שם מצב שיש קיר נמוך של כארבעים וחמשה ס"מ, ומעליו חור של כארבעים ס"מ, ומעל החור יש את קיר החדר הבנוי. במצב כזה יש פירצה של יותר מג' טפחים בגובה המחיצה, ואין בה לבדו, וא"כ זו פירצה בגדר, במקרה זה לא היה ניתן לדון עומד מרובה מכח הגדר בשטח שליד החלק הפרוץ, וא"כ הפירצה פוסלת את העירוב.

אלא שבזה יש דין נוסף בידינו עומד מרובה, שנקרא "עומד מרובה בערב" [דהיינו בצורה מאוזנת], שאם רוב גובה המחיצה קיים, גם המעט הפרוץ

קול העירוב - 0799-333-845

